

Pehe: Současná situace je logickým vyvrcholením krize trvající rok

Nový kabinet může vládnout pouze s jednoznačnou podporou ODS, a k tomu nebude vůle

Dramatický vývoj na politické scéně vzbuzuje mnohé fámy a dohady. Tím spíše, že pro českého občana je demokratický vývoj pojem stále neznámý. Proto za vším vidí puč a nekalé pikle pohrobků totality. Přitom nespokojenost občanů narůstala již delší dobu. Projevovala se především v nezájmu o věci veřejné. Třeba volby. O názor na politickou scénu ZN požádaly vedoucího Politického odboru Kanceláře prezidenta republiky a známého politologa JIŘÍHO PEHEHO.

■ Máte dvojjedinou funkci. Jste vedoucím Politického odboru Kanceláře prezidenta republiky a politolog. Jaký je váš názor na současnou politickou situaci?

»Pokládám ji za nutné vyvrcholení krize, která trvala téměř rok. Svým způsobem začala již po volbách, ale na rychlosti začala nabírat kolem loňských senátních voleb, kdy se ukázalo, že propad víry v politiku a politiku je tak velký, že nedokáže přinutit lidi, aby šli volit. Od té doby se česká politika pohybovala v bludném kruhu. K situaci také přispělo to, že když se loni na podzim začaly objevovat první velké bankovní skandály, koaliční vláda, a především ODS nebyla schopna přijmout zodpovědnost. Tehdy byla pro ně ještě velká šance se politicky zachránit, kdyby se k nim postavili čelem a řekli, udělali jsme chyby, nestarali jsme se o právní stát, chceme změny. To neudělali, a pak se již problémy zabalovaly a ta sněhová koule se vlastní tíhou řítila až k tomuto momentu. To, že se stal tou poslední kapkou právě skandál kolem sponzoringu, je druhořadé, i když symbolické, protože ODS svou liknavostí k právnímu státu vytvořila prostředí, systém, který je náchylný ke korupci nebo vysokému podezření z korupce. A to prožralo ekonomickou sféru, privatizaci a nakonec zasáhlo i politickou scénu.«

■ Jaká je v této chvíli cesta kupředu?

»Situace nabízí očistu systému. Každá krize je totiž současně sebereflexí, ukazuje šanci se zbavit negativních věcí. Tím, že vyplouvají na povrch a mluví se o nich, získávají se proti nim i imunní látky. Řešení je vlastně již v tom, že skandál propukl, že vedl k pádu vlády, viníků. Automaticky by mělo přijít zlepšení – přijetí zákona o financování politických stran, ostatních protikorupčních zákonů

a vůbec přísnější pohled na možnosti korupce v celém ekonomickém systému. A to přijde, ať bude vláda ze současné koalice, nebo z ČSSD.«

■ Co si myslíte, že se stane, potvrdí-li kongres ODS do funkce opět Václava Klause?

»Stane-li se tak, pak si myslím, že to povede k odchodu politiků, kteří se proti němu postavili.

Vzhledem k tomu, že jsou to dost prominentní lidé, dá se předpokládat, že se budou snažit najít nějakou novou platformu v nějaké nové politické straně, a je dokonce možné, že se jim podaří vytvořit novou kvalitní pravicovou stranu.«

■ Co to bude znamenat pro samotnou ODS?

»Stane se asi ještě více stranou Václava Klause, semknutou pevně kolem svého lídra, než stranou otevřenou. To by pro ni mohlo být pro budoucnost škodlivé. V širším pohledu však, ať už vyhraje Václav Klaus či nikoliv, dojde ke štěpení ODS. Prostě odejdou ti, nebo ti.«

■ Vyhraje-li Václav Klaus, mů-

že to nějak ovlivnit volbu prezidenta Václava Havla?

»Nevím. Myslím si, že Václav Havel premiérovi Klausovi nic zlého neprovedl. Nikdy se proti němu nespikl, pouze nechal volný průběh onomu demokratickému procesu, který nabral směr, jenž vedl k pádu Václava Klause. A tak nevidím žádný důvod, proč by Václav Klaus měl mít důvod vidět v prezidentu Havlovi někoho, kdo mu uškodil.«

■ Senátoři za ODS uvažují, že Václava Klause navrhnou na prezidenta. Co tomu říkáte?

»Byl bych rád, kdyby prezident Václav Havel měl silného protikandidáta. To ovšem není případ Václava Klause, neboť největším nepřitelem jeho možné kandidatury na post prezidenta je samotný politický systém, který byl za přispění premiéra Klause vybudován. Je to silný partajní systém, a to znamená, že návrh silně stranického kandidáta nemá šanci. Postaví se proti němu všechny parlamentní strany.«

■ Demise vlády, štěpení politických stran, neovlivní to volbu prezidenta?

»Stát se může cokoli, ale myslím si, že by se volba prezidenta republiky odkládat neměla.«

■ Především opozice předpovídá předčasné volby. Jak to vidíte vy?

»Domnívám se, že sestavit vládu na současném koaličním základě bude velmi obtížné, ne-li nemožné. Především proto, že současný hlavní problém je vnitrostranický v ODS. A pokud nebude ODS schopna ho vyřešit rychle a uspokojivým způsobem, tak nebude možné sestavit novou vládu s ODS jako koaličním partnerem. Jestliže ODS nebude jednotně podporovat novou vládu, tak vláda nemá šanci být stabilní. Podíváme-li se na situaci po kongresu, pak, ať dopadne jakkoli, nevypadá to tak, že by mohl vyústit do toho druhu jednoty či stability, která by mohla podporovat stabilní vládu. A z toho důvodu se domnívám, že nakonec situace dospěje k předčasným volbám.«

ŠÁRKA HELMICOVÁ

MYSLÍM SI, že V. Havel premiérovi Klausovi nic neprovedl. Nikdy se proti němu nespikl, pouze nechal volný průběh onomu demokratickému procesu, který nabral směr, jenž vedl k pádu Václava Klause, řekl vedoucí odbor kanceláře prezidenta Pehe. Foto ZN LEOŠ CHODURA